

ПРАВА ЛЮДИНИ НА ПІВДЕННОМУ СХОДІ УКРАЇНИ, 2018, № 3

**Електронний щомісячник Коаліції громадських організацій та ініціатив
«Справедливість заради миру на Донбасі», присвячений стану з правами
людини на окупованих та контрольованих територіях
Донецької та Луганської областей**

Події, факти, долі...

Ув'язнених у «ДНР» саджали в одиночні камери за прохання перевести на підконтрольну уряду територію — ООН	2
Повідомлення СММ ОБСЄ щодо жертв серед цивільного населення та пошкодження у житлових районах у березні 2018 року	3
Ситуація в зоні проведення АТО: обстріли, жертви серед цивільного населення. Березень 2018 року	8
Чинне законодавство не захищає цивільних, які у полоні отримали інвалідність, а також тих, хто через війну зазнав фізичних та моральних травм (ПРЕС-РЕЛІЗ)	9

Законодавство

Апеляційний суд залишив в силі перевірки переселенців за місцем проживання	12
--	----

Аналітика

И снова о том, что необходимо сделать Украине в рамках реализации политики реинтеграции оккупированных территорий Донбасса	13
--	----

Погляд монітора

Пересечь линию разграничения в Станице Луганской женщина не могла четверо суток, — правозащитница	17
Одна історія однієї війни	18

ПОДІЇ, ФАКТИ, ДОЛІ...

УВ'ЯЗНЕНИХ У «ДНР» САДЖАЛИ В ОДИНОЧНІ КАМЕРИ ЗА ПРОХАННЯ ПЕРЕВЕСТИ НА ПІДКОНТРОЛЬНУ УРЯДУ ТЕРИТОРІЮ — ООН

Центр інформації про права людини

Ув'язнені до початку конфлікту на окупованих територіях Донбасу особи, яких вдалося перевести на підконтрольну Україні територію, повідомляють про погані умови утримання, зокрема, критичну нестачу їжі, відсутність медичної допомоги та відключення електроенергії протягом дня.

Про це йдеться в [доповіді щодо ситуації з правами людини в Україні за період з 16 листопада 2017 року до 15 лютого 2018 року Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини](#).

Медичну допомогу ув'язнені також характеризували як недостатню через дефіцит медичних працівників або небажання працівників надавати медичну допомогу. **Деякі затримані стверджували, що їм доводилося отримувати дозвіл «адміністрації» колонії на проходження лікування.** Найгострішою проблемою був брак медикаментів (зокрема, спеціальних препаратів для лікування діабету). Єдиний шлях, яким можна було отримати потрібні медикаменти, — це знайти іншого ув'язненого зі схожим діагнозом і попросити його родичів привезти додаткову кількість препарату. За цих умов посилки від родичів мали для ув'язнених особливе значення, йдеться в звіті.

Ув'язнені повідомляли, що їжа «часто була гнилою», а «іноді небезпечною для споживання»; якщо їжа була кращої якості, то порції були малими й недостатніми. **У деяких колоніях у 2014–2015 роках ситуація була особливо поганою, «рівносильною голодуванню».**

УВКПЛ наголошує, що у місцях несвободи на окупованих територіях залишаються люди, які після початку конфлікту були або виправдані судом на підконтрольній території, або відбули свій термін покарання, або оскаржили вирок суду першої інстанції. Є повідомлення про кількох осіб, ув'язнених до початку конфлікту, які так і не були засуджені, але були доставлені до Донецька для проведення судово-медичної експертизи на початку 2014 року, до того, як спалахнув конфлікт.

Вони перебувають у СІЗО майже чотири роки, що рівносильне свавільному позбавленню волі.

Критерії, що були застосовані озброєними групами для відбору осіб для переведення, залишилися незрозумілими, йдеться в доповіді. Переведені ув'язнені повідомили, що «влада» на території, яка контролюється «Донецькою народною республікою» продовжує відмовляти у переведенні особам, ув'язненим до початку конфлікту, які офіційно зареєстровані на контрольованій Україною території Донецької області або в Криму. **Декілька переведених ув'язнених повідомили, що за прохання про переведення на підконтрольну територію, їх поміщали в одиночну камеру на строк до 15 діб.**

У документі зазначено, що донині переведення ув'язнених на підконтрольну територію здійснювалося під егідою Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини на основі діалогу з представниками «Донецької народної республіки». Станом на 15 лютого 2018 року «Луганська народна республіка» не вжила практичних кроків для переведення осіб, ув'язнених до початку конфлікту, ігноруючи звернення до «влади» щонайменше 64 ув'язнених, що підтверджує УВКПЛ. Крім того, перетнути лінію зіткнення в Луганській області важко (прямої автомобільної переправи немає, лише пішохідний міст), через що відвідування членами сімей є дуже проблематичним.

Нагадаємо, [з серпня 2015 року на територію, яку контролює Уряд, переведено 186 осіб.](#)

джерело: https://humanrights.org.ua/material/uvjaznenih_u_dnr_perevodili_v_odinochni_kameri_za_prohannja_perevesti_na_pidkontrolnu_ukrajini_teritoriju__oon

ПОВІДОМЛЕННЯ СММ ОБСЄ ЩОДО ЖЕРТВ СЕРЕД ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ТА ПОШКОДЖЕННЯ У ЖИТЛОВИХ РАЙОНАХ У БЕРЕЗНІ 2018 РОКУ

медіа група ХПГ

4 березня

Пошкодження цивільного об'єкта в житловому районі:

З березня в н. п. Пікузи (кол. Комінтернове, непідконтрольний урядові, 23 км на північний схід від Маріуполя) у західній частині даху одноповерхового житлового

будинку на вул. Ахматової, 15, зафіксовано пробоїну (1 м у діаметрі) яка утворилася внаслідок влучення снаряда з невизначеного типу озброєння (калібру від 23 мм до 73 мм). Окрім цього, зафіксовано ще більший отвір (діаметром 1,5 м) у східній частині того ж даху, оцінений як вихідний отвір. За оцінкою СММ, снаряд було випущено з західного напрямку. Мешканка будинку (50–59 років) розповіла, що це сталося в ніч з 2 на 3 березня, коли вона перебувала з іншого боку вулиці.

8 березня

Повідомлення про жертву серед цивільного населення в н. п. Золоте 5 (Михайлівка; непідконтрольний урядові, 61 км на північний захід від Луганська).

У лікарні, розташованій у н. п. Первомайськ (непідконтрольний урядові, 58 км на захід від Луганська), медсестра (65–70 років) розповіла, що згідно з даними в журналі реєстрації 4 березня бригада швидкої допомоги виїхала для надання допомоги жінці (близько 50 років), яка дістала поранення внаслідок вибуху міни чи іншого вибухового пристрою у Золотому-5. За словами трьох членів бригади швидкої допомоги (жінки та 2 чоловіків, усі віком 45–48 років), постраждала самотійно залишила місце інциденту та дійшла до залізничної станції «Мар'ївка» у Золотому 5, де вони її підібрали. Згодом її було доправлено до лікарні, де їй обробили осколкову травму на правому зап'ясті, яку вона отримала внаслідок вибуху. Травма вважалася незначною, тому жінку виписали з лікарні того ж самого дня. На блокпості, розташованому на околиці Золотого 5, член «ЛНР» (чоловік близько 20 років) повідомив про те, що він чергував на цьому ж блокпості 4 березня, близько 09:00, коли поранена жінка пішки прийшла на блокпост, та що він зателефонував до лікарні, щоб викликати для неї швидку допомогу

11 березня

Повідомлення про жертви серед цивільного населення в результаті вибуху в Кіровському районі Донецька:

10 березня в лікарні Донецька спостерігачі розмовляли з 4 жінками та 2 чоловіками, які мали видимі поранення (у тому числі синці та порізи) на обличчях. У п'ятьох із шести поранених були пов'язки на очах. Деякі з них повідомили, що 9 березня вони були пасажирами мікроавтобуса, що їхав через Кіровський район у напрямку автодороги Н-15. Проїжджаючи по району, вони побачили чоловіка, який біг у напрямку автобуса, викрикуючи «зупиніть автобус!», а за ним слідував автомобіль з озброєними чоловіками в одязі військового типу. Співрозмовники повідомили, що автобус знизив швидкість, щоб впустити чоловіка, проте коли він наблизився до автобуса, на нього налетів автомобіль і притиснув його до автобуса. Тоді пасажирів помітили, що чоловік тримав ручну гранату, яка вибухнула, коли його придавили до автобуса. За їхніми словами, в результаті вибуху були вибиті вікна автобуса, а їхні поранення спричинені осколками гранати та розбитим склом. Медичний персонал обласної клінічної лікарні імені Калініна в Донецьку повідомив, що вони надали медичну допомогу чоловіку з осколковими пораненнями черевної порожнини, який був пасажиром цього автобуса. Співробітники моргу в лікарні імені Калініна в Донецьку повідомили спостерігачам, що 9 березня до них було доправлено тіла чоловіка та жінки, які померли в результаті вибуху. На вул. Бахметьєва, поблизу перехрестя з вул. Поченкова в Кіровському районі члени патруля Місії бачили декілька використаних латексних рукавичок, а також розкидані просочені спиртовим розчином тампони та просякнуті кров'ю паперові серветки. Троє місцевих жителів повідомили, що 9 березня об 11:00 вони чули вибух поблизу перехрестя вулиць Бахметьєва та Поченкова. За словами співрозмовників, коли вони дісталися місця події, вони побачили, що воно було відгороджене стрічкою і оточене членами «ДНР». Співрозмовники також додали, що вони бачили закривавлених людей поблизу мікроавтобуса «Mercedes-Benz Vito»; через приблизно 15 хвилин після вибуху на місце події прибули кілька машин швидкої допомоги.

14 березня

Повідомлення про те, що 12 і 13 березня транспортні засоби, які перевозили співробітників КП «Вода Донбасу», зазнали пошкоджень в результаті обстрілів зі стрілецької зброї поблизу Донецької фільтрувальної станції (ДФС). 14 березня спостерігачі відвідали авторемонтну майстерню в н. п. Ясинувата (непідконтрольний урядові, 16 км на північний схід від Донецька), де вони зустрілися з трьома співробітниками КП «Вода Донбасу».

Члени патруля Місії бачили модифіковану вантажівку ГАЗ-53, на якій були наступні пошкодження: два кульових отвори в задній правій частині, кульовий отвір у передній частині вантажівки над радіатором, розбите скло в передній частині пасажирського відділення і задній частині кабіни водія, а також розбите вітрове скло. Команда СММ також бачила автобус з глибокою подряпиною біля вікна на задній правій стороні. Співробітник КП «Вода Донбасу» розповів, що 13 березня, у період з 14:15 до 14:30, три транспортні засоби компанії потрапили під обстріл, коли їхали колоною з ДФС по автодорозі Н20 у напрямку перехрестя з автодорогою М04, у результаті чого зазнали пошкоджень вантажівка (у якій був один пасажир) і автобус (який перевозив 20 пасажирів).

Інший співробітник КП «Вода Донбасу» повідомив, що 12 березня, приблизно о 07:00, колона з трьох транспортних засобів (в тому числі вищезгадані вантажівка і автобус), що перевозили співробітників компанії, потрапила під обстріл, коли рухалася автодорогою Н20 у напрямку ДФС. За його словами, у вантажівку влучила одна куля та було пошкоджено радіатор. 12 березня, приблизно о 06:50, камера СММ на Донецькій фільтрувальній станції зафіксувала колону з трьох транспортних засобів, що рухалася з автодороги Н20 у напрямку ДФС. Водій вантажівки розповів спостерігачам, що 12 березня, приблизно о 06:50, він почув як пролітали кулі, одна з яких влучила в передню частину вантажівки і пошкодила радіатор, а 13 березня, у період з 14:15 до 14:30, у задню частину вантажівки влучили дві кулі, в результаті чого розбилося вітрове скло кабіни. Раніше співробітник КП «Вода Донбасу» повідомив Місії про те, що вантажівку, якою постачають пальне, обстріляли дорогою до ДФС

18 березня

Повідомлення про цивільну особу, яка загинула від розриву ручної гранати:

17 березня мешканець багатоквартирного житлового будинку № 19 у мікрорайоні Сонячний у н. п. Добропілля (підконтрольний урядові, 73 км на північний схід від Донецька) повідомив, що рано-вранці 15 березня він чув вибух у будівлі. У поліції Добропілля повідомили про те, що 15 березня вони відреагували на телефонний дзвінок щодо вибуху в будинку № 19 у мікрорайоні Сонячний і, виїхавши на місце, виявили тіло чоловіка (24 років), який загинув внаслідок вибуху в одній із квартир будинку. Медпрацівники лікарні в Добропіллі повідомили, що 15 березня до моргу лікарні доправили тіло чоловіка, а до лікарні було госпіталізовано жінку (віком приблизно 30 років) з осколковими пораненнями обличчя. Жінку згодом виписали з лікарні.

19 березня

Повідомлення про жертву серед цивільного населення в н. п. Пікузи (кол. Комінтернове, непідконтрольний урядові, 23 км на північний схід від Маріуполя):

19 березня жінка (віком 50–60 років) повідомила, що 14 березня, близько 12:00, вона стояла на вулиці Ахматової в Пікузах, коли куля зачепила її в області черевної порожнини. Жінка показала команді Місії гематому в області черевної порожнини. Вона додала, що куля зрикошетила від металевих дверей розташованого неподалік магазину. Спостерігачі бачили свіжі сліди від рикошету кулі на металевих дверях магазину на вулиці Ахматової; за їхньою оцінкою, постріл було здійснено із північно-західного напрямку.

Пошкодження цивільних об'єктів у житлових районах:

У н. п. Саханка (непідконтрольний урядові, 24 км на північний схід від Маріуполя), зафіксовано три свіжі місця вогневого ураження. Приблизно за 40 метрів на південний схід від одноповерхового будинку №26 на вулиці Гавриленко виявлено свіжу вирву в дорожньому покритті, яка, за оцінкою, виникла від розриву 120-мм мінометної міни, випущеної з південно-західного напрямку. Чоловік (віком 40–50 років), який представився жителем цього будинку, розповів, що обстріл у цьому районі стався близько 22:00 17 березня. Приблизно за 60 метрів на схід від будинку виявлено свіжі сліди від шасі бронетранспортера (МТ-ЛБ), що вели у східному напрямку. На вулиці Леніна зафіксовано дві свіжі вирви на підвір'ї приблизно за 6 метрів на схід від найближчого житлового будинку. За оцінкою СММ, вони виникли внаслідок розривів 120-мм мінометних мін, випущених із південно-західного напрямку. Команда Місії бачила осколкові пошкодження західних стін будинку та західної сторони паркану, розташованого приблизно за 10 метрів західніше будинку.

20 березня

Спричинені обстрілами пошкодження поблизу цивільних об'єктів у житлових районах:

У н. п. Саханка (непідконтрольний урядові, 24 км на північний схід від Маріуполя) зафіксовано 4 свіжі місця вогневого ураження біля будинку № 13 на вулиці Леніна, де раніше Місія вже зафіксувала пошкодження. Перше місце вогневого ураження (вирва) була в полі за 50 метрів на північ від будинку. Друге місце вогневого ураження (також вирва) зафіксована на відстані 30 метрів на захід від першої вирви. Члени патруля Місії також бачили осколкові пошкодження на дерев'яному паркані менш ніж за 3 метри на південь від вирви. Третє місце вогневого ураження було на підвір'ї за 15 метрів на північ від будинку: пошкоджене дерево та зламані гілки діаметром до 4 см. Спостерігачі бачили понад 20 заглиблень у ґрунті навколо цього дерева, кожне діаметром до 5 см. За їхньою оцінкою, пошкодження виникли внаслідок розриву снаряда, що влучив у дерево. Четверте місце вогневого ураження зафіксовано на підвір'ї за 20 метрів на захід від третього. Команди СММ бачила заглиблення в ґрунті діаметром до 5 см, а також осколкові пошкодження на розташованих поблизу металевому контейнері та бетонній опорі. За оцінкою спостерігачів, усі пошкодження утворилися від розривів мінометних мін (120 мм), випущених із південно-південного заходу.

Приблизно за 250 метрів на північ від будинку члени патруля Місії бачили об'єкт «ДНР», на території якого стояла бойова машина піхоти (БМП-1) і на варті стояв озброєний член «ДНР».

22 березня

Пошкодження цивільних об'єктів унаслідок обстрілу в н. п. Саханка (непідконтрольний урядові, 24 км на північний схід від Маріуполя): На вул. Леніна, 1, спостерігачі бачили свіжу пробоїну в західно-південно-західній стіні будинку, а під нею — металевий об'єкт, оцінений як підривник 120-мм мінометної міни. Усередині будинку вони бачили цеглу та штукатурку, розкидані на підлозі біля пробоїни. За оцінкою спостерігачів, пошкодження утворилися від влучення мінометної міни (120 мм), випущеної з західно-південно-західного напрямку. Шестьох жителів окремо повідомили, що обстріл стався вранці 22 березня, між 07:00 і 08:00. СММ нещодавно вже фіксувала спричинені обстрілом пошкодження біля цивільних об'єктів на цій самій вулиці

26 березня

Пошкодження цивільних об'єктів унаслідок обстрілу в житлових районах н. п. Саханка (непідконтрольний урядові, 24 км на північний схід від Маріуполя):

Виявлено свіжу вирву на підвір'ї приблизно за 5 метрів на схід від одноповерхового будинку № 12 на вулиці Леніна. Зафіксовано свіжі осколкові пошкодження металевої огорожі за 2 метри на схід від вирви, а також аналогічні пошкодження

східної зовнішньої стіни будинку. За оцінкою СММ, вирва виникла в результаті розриву мінометної міни (82 мм чи 120 мм), випущеної з південно-південного заходу. Члени патруля Місії виявили ще одну вирву в полі приблизно за 10–15 метрів на південно-південний захід від першої. Вони також бачили, що санітарно-гігієнічне приміщення, розташоване на вулиці приблизно за 2 метри на схід від другої вирви, зазнало осколкових пошкоджень. За оцінкою СММ, вирва виникла в результаті розриву мінометної міни (82 мм чи 120 мм), випущеної з південно-південного заходу. Власниця будинку № 12 на вулиці Леніна (віком від 50 до 60 років) розповіла, що 24 березня вона була вдома, коли орієнтовно о 22:00 в цьому районі стався обстріл.

28 березня

Повідомлення про жертви і пошкодження цивільних об'єктів, спричинених обстрілом із легкого озброєння та спрацюванням мін:

28 березня, коли патруль Місії їхав автошляхом Н20 на захід від н. п. Ясинувата (непідконтрольний урядові, 16 км на північний схід від Донецька) у напрямку Донецької фільтрувальної станції (див. нижче), спостерігачі почули вибух, що пролунав приблизно за 50 метрів на південний захід від їхньої позиції. Приблизно через 5 хвилин команда СММ побачила двох членів групи з розмінування, які, підтримуючи свого (третього) колегу, йшли до транспортного засобу Державної служби України з надзвичайних ситуацій, де постраждалому перебинтували голову та руку. Пізніше офіцер Збройних сил України при Спільному центрі з контролю та координації (СЦКК) повідомив СММ, що постраждалий член групи з розмінування отримав медичну допомогу в лікарні у зв'язку з травмами очей та переломом двох пальців.

26 березня в н. п. Горлівка (непідконтрольний урядові, 39 км на північний схід від Донецька) на вул. Орджонікідзе, 2/2, зафіксовано три свіжі пробоїни — одну в південно-західній стіні будинку та дві в північно-західній частині даху одноповерхового будинку. За оцінкою СММ, пошкодження виникли в результаті потрапляння снарядів, випущених з озброєння невстановленого типу (калібром не більше 30 мм) із західного напрямку. 65-річний чоловік, який назвався мешканцем цього мікрорайону, повідомив, що інші мешканці розповіли йому про те, що вранці 25 березня біля свого будинку на вул. Орджонікідзе, 2/2, від потрапляння осколків снаряда або уламків від удару загинула жінка. Медпрацівники моргу в Горлівці повідомили СММ, що 25 березня до них доправили тіло жінки, яка загинула від потрапляння уламків від удару, проте вони відмовилися надати додаткову інформацію.

29 березня

СММ здійснювала моніторинг ситуації, в якій перебуває цивільне населення уздовж лінії зіткнення. У н. п. Травневе (підконтрольний урядові, 51 км на північний схід від Донецька) спостерігачі розмовляли з понад 15 жителями похилого віку (чоловіками і жінками), які повідомили, що вони не можуть отримати доступ до місцевого цвинтаря через те, що дорога, яка веде від села до н. п. Гольмівський (непідконтрольний урядові, 49 км на північний схід від Донецька), була перекрита після нещодавньої ротації військовослужбовців Збройних сил України, яка відбулася в січні 2018 року. Цвинтар розташований на дорозі між передовими позиціями Збройних сил України і збройних формувань. Жителі зазначили, що у них не працюють магазин, медичний пункт, школа і дитячий садок, а громадське транспортне сполучення села з іншими населеними пунктами обмежене. Присутні військовослужбовці Збройних сил України повідомили СММ і жителям, що дорога була перекрита з міркувань безпеки. Жителі наполегливо просили надати доступ до цвинтаря з огляду на прийдешні Великодні свята. Команда Місії помітила, що на воротах багатьох будинків вручну намальовані кола або хрести. Представник військово-цивільної адміністрації пояснив спостерігачам, що коло означає, що в будинку хтось проживає. Під час свого там перебування команда СММ чула 1 вибух невизначеного походження за 3–5 км на західно-південний захід і вогонь зі стрілецької зброї приблизно за 1 км на південний захід.

СИТУАЦІЯ В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ АТО: ОБСТРІЛИ, ЖЕРТВИ СЕРЕД ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ. БЕРЕЗЕНЬ 2018 РОКУ

медіа-група ХПГ

2 березня

Обстріляли з великокаліберних кулеметів населений пункт Зайцеве. Вогонь вівся трасуючими кулями, внаслідок чого загорівся дерев'яний дах літньої кухні приватного помешкання. Ніхто із цивільних осіб не постраждав.

3 березня

Голова Луганської обласної державної адміністрації — керівник обласної військово-цивільної адміністрації **Юрій Гарбуз** заявив, що обмеження перевезень до КПВВ «Станиця Луганська», пов'язане з безпековими питаннями.

«Транспортного колапсу у Станиці Луганській не буде. Громадян, які скористалися послугами таксі та були змушені вийти з транспорту поблизу блок-посту сил АТО у с. Макарове Станично-Луганського району, будуть безкоштовно доставляти рейсовими автобусами до автостанції у смт Станиця Луганська», — прокоментував акцію протесту щодо заборони проїзду нерегулярних перевізників до АС «Станиця Луганська».

Розпорядженням голови облдержадміністрації від 28 вересня 2017 року № 703 [«Про введення тимчасового обмеження та заборони руху тран-](#)

[спортних засобів»](#) з 1 листопада 2017 року і до окремого розпорядження у межах дорожнього коридору «Станиця Луганська — Щастя — Новоайдар» — контрольний пункт в'їзду-виїзду «Станиця Луганська» заборонено здійснення пасажирських перевезень під час надання послуг з нерегулярних, регулярних спеціальних перевезень, а також перевезень пасажирів легковими автомобілями на замовлення та в режимі таксі (з пасажиромісткістю шість та більше місць).

«Обмеження введені згідно з рекомендаціями Антитерористичного центру при СБУ на території Донецької та Луганської областей, з метою недопущення неконтрольованого скупчення транспорту та небезпеки громадян у випадку можливого загострення ситуації вздовж лінії розмежування. Тож спекуляції на цій темі не припустимі», — наголосив **Юрій Гарбуз**.

6 березня

Українська сторона СЦКК інформує, що бойовики, нехтуючи домовленостями про встановлення з 00.01 години 05.03.2018 всеохоплюючого режиму припинення вогню вздовж всій лінії розмежування сторін на сході України, прийнятого Трьохсторонньою контактною групою 28 лютого 2018 року у Мінську, порушили «режим всеохоплюючого перемир'я», застосувавши

при цьому зброю, яка заборонена Мінськими домовленостями по житлових кварталах населеного пункту Щастя.

Так, за результатами фотофіксації порушення режиму припинення вогню із застосуванням мінометів 82 калібру, та стрілецької зброї по будинках мирних мешканців у населеному пункті Щастя, спостерігачами (мобільної) групи спостережної групи «Новоайдар» виявлено та зафіксовано значні ушкодження.

Зафіксовано влучання бронебійно-запалювальних трасуючих боєприпасів у житлові будинки та господарські будівлі мирних мешканців по вулицях Республіканська, 1, Приозерна, 3, Матросова, 12, Республіканська, 27, Гагаріна, 4, Центральна, 12, а також по дитячому садочку «Зірочка».

У зазначених помешканнях зруйновані зовнішні стіни та вікна, а також значно пошкоджені меблі та побутова техніка. Ніхто з місцевих мешканців не постраждав.

23 березня

Українська сторона СЦКК інформує, що бойовики продовжують порушувати «режим всеохоплюючого перемир'я», застосовуючи при цьому зброю заборонену Мінськими домовленостями по цивільній інфраструктурі населених пунктів Донбасу.

За результатами фотофіксації, проведеної спостерігачами СЦКК, було встановлено, що вогонь по інфраструктурі Авдіївки вівся з населеного пункту Спартак у період з 13:20 по 14:20, застосовуючи міномети 120 калібру.

Зфіксовано влучання боєприпасів у господарські будівлі та присадибні ділянки мирних мешканців садового товариства «Персик», розташованого у районі залізничного перегону Авдіївка — Донецьк. На цих ділянках частково зруйновано дачні будинки, пошкоджено огорожу.

На щастя, ніхто з місцевих мешканців не постраждав. Про зазначене поінформовано СММ ОБСЄ.

**ЧИННЕ ЗАКОНОДАВСТВО НЕ ЗАХИЩАЄ ЦИВІЛЬНИХ,
ЯКІ У ПОЛОНІ ОТРИМАЛИ ІНВАЛІДНІСТЬ, А ТАКОЖ
ТИХ, ХТО ЧЕРЕЗ ВІЙНУ ЗАЗНАВ ФІЗИЧНИХ ТА
МОРАЛЬНИХ ТРАВМ (ПРЕС-РЕЛІЗ)**

03квітня 2018 р., Київ

Правозахисні організації стверджують, що цивільні особи, які перебували у полоні та потерпали від насильства, а також ті, хто отримав у полоні інвалідність, і громадяни, які отримали тілесні та моральні і психічні травми

внаслідок збройного конфлікту на Сході України, не мають сьогодні соціального захисту від держави. Таких жертв війни багато. Вони, як і всі громадяни країни, «ходять під Конституцією України», стаття 3 якої каже, що життя та здоров'я людини визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. У цьому контексті ця стаття головного закону має імперативний характер.

У рамках проекту «Моніторинг, документування порушень та захист прав цивільного населення, постраждалого від війни на Сході України», підтриманого МФ «Відродження», правозахисники подали багато запитів на публічну інформацію до державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування Луганської і Донецької областей, а також до відповідних центральних органів виконавчої влади щодо кількості загиблих, поранених та зниклих безвісті.

Голова Луганського обласного правозахисного центру «Альтернатива» **Валерій Новиков** запевняє, що проаналізувавши отримані відповіді та ситуацію із законодавчою базою, можна констатувати, що на четвертий рік війни уряд не запровадив єдиного систематичного обліку загиблих, поранених та зниклих безвісті цивільних осіб. Ні міністерство з питань окупованих територій, ні міністерство соціальної політики, ні міністерство фінансів не мають такої бази даних. За таких умов, місцеві органи влади також або, взагалі, не ведуть впорядкованого обліку жертв війни серед цивільного населення, або такий облік має несистематичний характер і провадиться без належного методичного забезпечення.

Цей факт вказує на серйозний дефект державної соціальної політики стосовно жертв війни серед цивільного населення. Так, наприклад, є три категорії цивільних осіб, безпосередньо постраждалих під час війни, які не мають відповідного соціального статусу, а відповідно і гідного соціального захисту.

«По-перше, це стосується цивільних осіб, **які перебували в полоні і потерпали від жорстокого поводження, насильства та катувань, але не отримали інвалідність**, по-друге, — цивільних осіб, **які перебували в полоні й отримали інвалідність** і, по-третє, цивільних осіб, **які отримали тілесні ушкодження, фізичні і моральні травми**, пов'язані із збройним конфліктом, але не отримали інвалідність, — стверджує юрист Громадського комітету захисту конституційних прав та свобод громадян **Євген Чекарьов**. — Є також ще дві незахищені категорії жертв війни: **непрацездатні члени сім'ї цивільних осіб, які загинули в полоні або через бойові дії**, а також **родини тих, хто пропав безвісти, зокрема, ті, що втратили годувальника**».

– Держава обмежилася лише напівзаходами. Так, Законом України № 2230 від 14.11.2017 року, який набрав чинності 24.02.2018 року, внесені зміни до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». Цим нормативним актом забезпечено спеціальний статус лише одній категорії цивільних осіб — які отримали інвалідність від вибухів, боєприпасів і військового озброєння в зоні збройного конфлікту.

Але проблема не тільки у тому, що зазначені соціальні категорії не отримують регулярної грошової, медичної, соціально-психологічної допомоги в порядку соціальної реабілітації. Проблема має ще більш глибокий негативний гуманітарний вимір. Державні органи, як правило, ускладнюють процедури для вирішення проблеми. Наприклад, Мінсоцполітики відповідно до Закону № 2230 ще тільки розробляє проект постанови Кабміну «Про затвердження Порядку встановлення зв'язку інвалідності чи іншими ушкодженнями здоров'я з пораненнями, одержаними особами від вибухових речовин, боєприпасів і військового озброєння», згідно з яким спеціальні комісії будуть невідомо яким чином встановлювати цей зв'язок — для надання

певного статусу цим особам. І тим, хто, наприклад, втратив здоров'я в результаті катувань терористами на підвалі у Луганську, ще, напевне, потрібно буде пройти бюрократичні круги пекла і доказувати, де, коли і як це було.

За словами директора Харківської правозахисної групи **Євгена Захарова**, цю негуманну практику необхідно виправляти на законодавчому рівні. Приклад такої практики — Закон України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях», № 2268. У ньому міститься норма, згідно з якою відшкодування завданої матеріальної та моральної шкоди постраждалим від війни має здійснити держава-агресор, Російська Федерація, а Українська держава відповідальність за це на себе не бере. Необхідно було в цьому законі передбачити механізм компенсації сьогодні, а не покладатися на відшкодування шкоди Росією в далекому майбутньому. Але немає правової визначеності стосовно тих нормативних актів, які діяли на момент проведення АТО, — пояснює Євген Захаров.

Правозахисні організації вважають, що українське суспільство має примусити державу налагодити систематичний облік цивільних осіб, постраждалих від війни, напрацювати та закріпити на законодавчому рівні механізм компенсації завданої шкоди. Він має стосуватися цивільних осіб, постраждалих від війни, і на контрольованих, і на окупованих територіях. «На нашу думку, цивільним особам, які перебували в полоні у бойовиків під час збройного конфлікту, було б логічно надавати статус учасника війни — за логікою Закону України „Про статус ветеранів війни і гарантії їх соціального захисту“. А отриману там інвалідність кваліфікувати за статусом „інваліда війни“. Ми вже підготували такі законодавчі пропозиції», — підсумовує Євген Чекарьов.

Довідка:

За даними Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні за період з 14 квітня 2014 року до 15 листопада 2017 року від війни загинуло чи поранено більше 35 тисяч людей. Зокрема, загинуло щонайменше 2523 цивільних осіб (не враховуючи 298 загиблих внаслідок падіння літака «МН-17» 17 липня 2014 року). Кількість цивільних осіб, які зазнали поранень у зв'язку з конфліктом, оцінюється на рівні 7–9 тисяч осіб. За даними Національної поліції України, за весь цей період зникло безвісти більше 8000 українців, на кінець 2017 року вважаються зниклими більше 1300 осіб. Декілька сотень цивільних заручників в полоні бойовиків жорстоко катували, і після звільнення вони потребують лікування. Внаслідок воєнних дій зруйновано чи пошкоджено десятки тисяч житлових та адміністративних будинків. Без житла та доступу до комунальних послуг залишилося близько 70 тисяч мешканців контрольованих урядом територій Донецької та Луганської областей.

Проект «Моніторинг, документування порушень та захист прав цивільного населення, постраждалого від війни на Сході України» впроваджується за сприяння Міжнародного фонду «Відродження» в межах діяльності Коаліції «Справедливість заради миру на Донбасі».

Контактна особа: Артем Соколенко, 0674644661, sokolenko.artem@gmail.com

АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД ЗАЛИШИВ В СИЛІ ПЕРЕВІРКИ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ЗА МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ

Яна Смелянська

Київський апеляційний адміністративний суд скасував постанову Окружного адміністративного суду м.Києва про визнання протиправною та скасування постанови уряду про порядок призначення соціальних виплат вимушеним переселенцям і контролю за проведенням соціальних виплат за місцем їх фактичного проживання.

«Постанову Окружного адміністративного суду м.Києва від 14 грудня 2017 скасувати і прийняти по справі нову постанову такого змісту: позовні вимоги Б* до Кабінету міністрів України про визнання протиправною та скасування постанови №365 від 8 червня 2016 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» залишити без задоволення», — йдеться в [постанові суду, оприлюдненій в Єдиному реєстрі судових рішень](#).

Зокрема, [постановою Окружного адмінсуду Києва](#) від 14 грудня 2017 року [позовні вимоги щодо скасування даної постанови були задоволені](#).

А 11 січня 2018 року Кабінет міністрів України подав апеляційну скаргу на постанову Окружного адміністративного суду Києва.

В ході судового розгляду колегія суддів Київського апеляційного адмінсуду заявила, що вважає постанову Кабміну №365 виданим на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією України, обґрунтовано, справедливо, добросовісно, розумно з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи несправедливій дискримінації, пропорційно і з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів осіб.

Також наголошується, що суд першої інстанції не навів в судовому рішенні доводів, які б підтверджували факт порушення постановою прав і охоронюваних законом інтересів позивача.

У зв'язку з чим, апеляційна скарга Кабміну підлягає задоволенню, а постанова Окружного адмінсуду м.Києва — скасуванню з ухваленням нового рішення про відмову в задоволенні позовних вимог.

8 червня 2016 року Кабмін затвердив [новий порядок призначення соцвиплат переселенцям і контролю за місцем їх фактичного перебування](#).

Даним документом Кабмін встановив здійснення структурними підрозділами з питань соціального захисту населення перевірки наведених у довідці про взяття

переселенців на облік відомостей про фактичне місце проживання і складання акту обстеження матеріально-побутових умов сім'ї переселенців. Згідно з постановою, така перевірка проводиться тільки щодо тих переселенців, які отримують соцвиплати, субсидії і пільги.

Після чого, ряд громадських організацій, а також приватних осіб почали подавати позови щодо скасування даної постанови і визнання дискримінаційними ряду положень документа.

И СНОВА О ТОМ, ЧТО НЕОБХОДИМО СДЕЛАТЬ УКРАИНЕ В РАМКАХ РЕАЛИЗАЦИИ ПОЛИТИКИ РЕИНТЕГРАЦИИ ОККУПИРОВАННЫХ ТЕРРИТОРИЙ ДОНБАССА

медіагрупа ХПГ

В январе 2018 года ПАСЕ приняла [резолюцию](#), в которой призвала Украину в том числе «...открыть новые контрольно-пропускные пункты...»

Что же сделала Украина для «выравнивания» гуманитарной ситуации на Донбассе? И что еще можно и нужно сделать...

В январе 2017-го Верховная Рада Украины приняла Закон **«Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях»**, которым признала ряд территорий, на которых органы государственной власти временно не осуществляют свои полномочия, временно оккупированными. В то же время, ВР отметила в этом законе что «...Государственная политика по обеспечению государственного суверенитета Украины на временно оккупированных территориях в Донецкой и Луганской областях базируется на Конституции и законах Украины, международных договорах, согласие на обязательность которых представлено Верховной Радой Украины, принципах и нормах международного права...

Целями государственной политики по обеспечению государственного суверенитета Украины на временно оккупированных территориях в Донецкой и Луганской областях являются:

- 1) освобождение временно оккупированных территорий в Донецкой и Луганской областях и восстановление на этих территориях конституционного строя;
- 2) защита прав, свобод и законных интересов физических и юридических лиц;
- 3) обеспечение независимости, единства и территориальной целостности Украины.»

В статье 12 данного ЗУ выписано видение украинским законодателем принципов перемещения граждан Украины через линию разграничения. Законом устанавливается, что перемещение через линию разграничения осуществляется через контрольные пункты въезда-выезда, а Кабмин утверждает порядок такого перемещения.

В настоящий же момент пересечение линии разграничения и работу контрольно-пропускных пунктов в зоне конфликта пока еще регулирует [Временный порядок № 222-ог от 14 апреля 2017 года](#) (утвержденный приказом первого заместителя руководителя АТО при СБУ), содержащий и перечень контрольных пунктов въезда-выезда (далее КПВВ) через линию разграничения (далее ЛР). Всего на линии разграничения открыто 6 КПВВ, предназначенных для пересечения граждан и 6 КПВВ, предназначенных для контроля за перемещением грузов железнодорожным транспортом через ЛР.

Из шести КПВВ — Гнутово, Новотроицкое, Марьинка, Майорское, Золотое, Станица Луганская — предназначенных для пересечения гражданами ЛР, осуществляют пропускные процедуры только 5 (нет пересечения ЛР через КПВВ «Золотое»). Пересечь ЛР автомобильным транспортом можно только через четыре КПВВ (по КПВВ Станица Луганская переход ЛР осуществляется только пешком).

Статистика пересечения гражданами Украины КПВВ в Донецкой и Луганской областях, в 2017 году выглядит таким образом:

КПВВ «Майорское» — 2,717 млн.чел.

КПВВ «Марьинка» — 2,899 млн. чел.

КПВВ «Новотроицкое» — 2,382 млн. чел.

КПВВ «Гнутово» — 1,398 млн. чел.

КПВВ «Станица Луганская» — 2,445 млн. чел.

Для сравнения рассмотрим, как организованы переходы через государственную границу Украины.

На границе с РФ открыты 31 КПП, 15 из которых — железнодорожные.

В первом полугодии 2017 года количество выехавших в Россию украинцев составило 2,673 млн. человек (всеми видами транспорта).

На границе с Польшей открыты 14 КПП, 8 из которых — железнодорожные.

В первом полугодии 2017 года количество выехавших в Польшу украинцев составило 4,341 млн. человек (всеми видами транспорта).

В 2010 году границус РФ пересекло 5,5 млн граждан Украины.

С 2009 по 2014 годы количество украинцев, пересекающих границу России, постоянно росло. В 2009 году оно составляло 5,6 млн, в 2012-м — 6,5 млн, а в 2014 году — 9,8 млн.

Суммарное количество граждан, пересекших линию разграничения в течение 2017 года, составляет не менее 12 млн. человек.

При этом заметим, что КПП на госгранице работают круглосуточно, а КПВВ на линии разграничения работают только в светлое время суток.

К тому же, прямого регулярного транспортного сообщения с оккупированными территориями нет, пересечение ЛР возможно только пешком или на автомобиле.

Таким образом, нагрузка на 5 КПВВ на линии разграничения составляет 12 млн. чел за год (по 12 час. в сутки), в то время как нагрузка на 31 КПП на госгранице с РФ (по 2017 году) составляет порядка 5,5 млн. чел. за год (круглосуточно).

На всех КПВВ (кроме Гнутово) наблюдаются огромные очереди, граждане сообщают, что иногда время перехода через КПВВ измеряется в сутках. За 3 года в очередях на КПВВ уже умерли несколько десятков сограждан.

В работе погранслужбы применяются различные нормативы осуществления пропускных процедур на госгранице. По работе персонала КПВВ подобных нормативов нет! Больше того, правозащитниками фиксируются случаи искусственного торможения пропускных процедур на КПВВ; случаи реализации коррупционных схем для ускорения пропускных процедур; случаи некорректной коммуникации с гражданами, проходящими пропускные процедуры; случаи необоснованного отказа в пропуске через ЛР; и т.п. В то же время нужно отметить, что произошел значительный прогресс в организации работы персонала КПВВ по сравнению с предыдущими годами.

С 2016 года прекращены любые регулярные пассажирские сообщения с оккупированными территориями. С того же времени прекратились официальные перевозки товаров и грузов.

В 2014 году украинское правительство приняло решение о переводе ряда государственных учреждений с тех территорий Донецкой и Луганской областей, которые осенью 2014 года оказались неподконтрольны Киеву, в населенные пункты на подконтрольной территории. Были перенесены суды, управления ПФУ, налоговые органы, РАГСы, государственные нотариальные конторы, центры занятости, управления фондов соцстрахования, казначейства, управления исполнительной службы минюстиции, УТСЗНы и другие органы.

Анализ расположения перенесенных учреждений позволяет констатировать, что никакого планирования размещения при принятии решения о переносе учреждений не было — выбор был несистемным и хаотичным (попытки оспорить этот тезис могут привести к еще более жестким выводам — о сознательном создании препятствий для граждан оккупированных территорий в получении административных услуг). Учреждения, до начала конфликта находившиеся в одном городе или районе, были разнесены по различным городам, географически удаленных друг от дру-

га. Граждане, имеющие необходимость обратиться в такие учреждения, вынуждены переезжать из города в город, от одного учреждения в другое — и обратно.

Касательно Луганской области — единственный пункт пропуска находится в Станице Луганской. Большинство перемещенных с оккупированных территорий учреждений находится в Северодонецке. Между ними 140 км. И может так оказаться, что кроме переезда Станица-Северодонецк, гражданину будет необходим еще переезд, к примеру, из Северодонецка в Беловодск (130 км). А потом еще и еще... И по окончании «получения админуслуг» в полном объеме — возвращение в Станицу и многочасовой переход через КПВВ. Понятно, что такой «туризм» к местам «получения админуслуг» не может быть осуществлен в течение одного дня, и несет для гражданина критическую финансовую нагрузку.

Очереди на КПВВ образуются в основном из граждан, которым необходимо посещение различных госучреждений на подконтрольных территориях, для решения каких-либо вопросов. К тому же, ЗУ **«Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»**, удивительным образом трактует права и свободы жителей Донбасса. Необходимость каждые 60 дней пересекать ЛР, для того, чтобы не попасть в реестр лиц, подлежащих лишению статуса ВПЛ (в соответствии с нормами закона), а соответственно и заморозке соцвыплат и пенсий — сама по себе создает существенную нагрузку на КПВВ. Несмотря на то, что все правозащитники указывают на данные трактовки закона, как на грубые нарушения имущественных прав граждан, правительство Украины не спешит снимать эту дискриминацию. Такие вот «свободы» вперемешку с «правами»...

Стоит отметить, что в коммуникацию государственных органов с гражданами, имеющими регистрацию на оккупированных территориях, внедряется правовая неопределенность, преодолеваемая через коррупционные схемы. Но это тема для отдельной публикации...

Что же необходимо сделать Украине, для улучшения имиджа в глазах мирового сообщества и снижения негативного восприятия гражданами, имеющими регистрацию на оккупированных территориях?

Суммируя и подытоживая собственные наблюдения и исследования в области соблюдения прав человека в зоне вооруженного конфликта, предлагаем следующее.

Крайне необходимо срочно увеличить количество КПВВ на ЛР.

Пяти КПВВ на протяжении 460 км линии разграничения в очень плотно населенных районах Донецкой и Луганской областей явно недостаточно для обеспечения цивилизованного перехода гражданского населения на подконтрольные территории.

Более 90 % граждан, пересекающих линию разграничения, делали это уже неоднократно, прошли полную идентификацию и проверку на причастность к НВФ.

Возможно открытие КПВВ для перемещения граждан через линию разграничения через такие транспортные коридоры.

В Луганской области:

[Счастье-Луганск, трасса Н-21;](#)

[Трехизбенка-Славяносербск, дорога Т1315,](#)

[Лобачево-Желтое, паромная переправа,](#)

[Новотошковское – Желобок – Александровск, Новотошковское – Донецкий, трасса Р-66,](#)

[Попасная-Первомайск, дорога Т-0504,](#)

[Троицкое-Калиново.](#)

В Донецкой области:

[Мироновский-Дебальцево, трасса М-03,](#)

[Новолуганское-Гольмовский,](#)

[Железное – Южное – Комсомолец,](#)
[Верхноторецкое – Бетманово,](#)
[Красногоровка – Старомихайловка, дорога C051130](#)
[Николаевка – Докучаевск, дорога C050542,](#)
[Богдановка – Петровское, дорога C051532,](#)
[Старогнатовка – Белая Каменка, дорога C051639,](#)
[Гранитное – Тельманово, трасса Т-05-12,](#)
[Широкино – Безименное, трасса М14.](#)

Увеличение количества КПВВ позволит разгрузить действующие КПВВ, уменьшить очереди и время ожидания; повысить культуру общения и снизить градус напряженности и недоверия; сделать доступнее коммуникации с государственными структурами; повысить товарооборот между контролируемыми и оккупированными территориями, что приведет к повышению предпринимательской активности в населенных пунктах вдоль линии разграничения и обеспечит прирост рабочих мест.

В настоящий момент уже нет необходимости в столь жестких мерах по ограничению перемещения гражданского населения в связи с неактивной стадией конфликта.

Самое главное — **Украина должна показать своим гражданам, вынужденно проживающим на временно оккупированных территориях, что их социально-бытовые проблемы действительно волнуют украинское правительство, и государство готово активно содействовать в их решении, проявляя гуманность, терпимость и понимание,** что каждый гражданин Украины, вне зависимости от места его проживания, вправе рассчитывать на уважение к его достоинству и гражданским правам.

Реализация концепции «открытых дверей» со стороны украинских властей, реализованная даже в одностороннем порядке, позволит продемонстрировать как международному сообществу, так и гражданам, вынужденно проживающим на временно оккупированных территориях, готовность к проведению превентивных шагов по национальному примирению, восстановлению единого культурного пространства, экономическому сближению, а также практически подтвердить готовность к возможности воссоединения территорий.

Разработка механизма осуществления пропускных процедур с целью их стандартизации и отражение его в нормативных документах, снижение коррупционных составляющих, повышение культуры коммуникаций с жителями оккупированных территорий, снижение искусственно созданных барьеров по доступу граждан к административным услугам на подконтрольной территории и т.д. — позволит снизить негативное восприятие гражданами, вынужденно проживающими на временно оккупированных территориях, недружественного отношения к ним.

Украине крайне необходимо сейчас продемонстрировать прогресс в совокупности мероприятий и действий, направленных на урегулирование конфликта на Донбассе невоенными методами, подтвердить стремление к соблюдению прав гражданского населения, проживающего на оккупированных территориях.

Потребность в пересечении линии разграничения у большинства граждан связана именно с необходимостью в коммуникации с государственными институтами, расположенными на подконтрольных территориях. Необходимо устранение таких действий силовых структур, которые направлены на необоснованное создание затруднений при перемещении граждан через КПВВ и таким образом нарушают права граждан на свободное перемещение.

Подобные шаги можно будет расценивать как первые шаги Украины к реализации концепции деоккупации Донбасса; возвращению территорий и установлению дружественных отношений с населением, вынужденно проживающим на временно оккупированных территориях.

ПЕРЕСЕЧЬ ЛИНИЮ РАЗГРАНИЧЕНИЯ В СТАНИЦЕ ЛУГАНСКОЙ ЖЕНЩИНА НЕ МОГЛА ЧЕТВЕРО СУТОК, — ПРАВОЗАЩИТНИЦА

Валентина Троян

Делегация Харьковской правозащитной группы побывала в зоне АТО и посмотрела, какая обстановка на контрольных пунктах въезда-выезда в Луганской и Донецкой областях.

Валентина Троян: Я так понимаю, недавно вы были на КПВВ. Только там или были и другие цели?

Янина Смелянская: В этой поездке мы были только на КПВВ «Гнутово» и «Майорск». А совсем недавно — на всех остальных.

Валентина Троян: Я читала у вас в Фейсбуке, что КПВВ «Гнутово» запомнился вам в хорошем смысле, остальным надо тянуться до этого уровня. Что понравилось и чего не хватает на других?

Янина Смелянская: Из всех КПВВ с самого начала их работы «Гнутово» положительно отличается. Во-первых, это тотальная чистота, во-вторых, отношение военных к гражданскому населению и всего персонала, который работает на КПВВ «Гнутово», гораздо более вежливое, чем на том же «Майорске» либо на «Станице». Мы связываем это с тем, что «Гнутово» все-таки менее загруженный. Основной поток направляется через «Майорск» либо через «Станицу». На КПВВ «Гнутово» нет очереди. Люди проходят и проезжают в нормальном режиме. В течение максимум двух часов очередь исчезает.

Валентина Троян: А сколько человек может стоять на «Станице»?

Янина Смелянская: «Станица Луганская» — это один из самых некачественных КПВВ, на наш взгляд. Во-первых, это единственный КПВВ, который действует в Луганской области. Поток пересекающих линию разграничения там значительно выше, чем на остальных КПВВ. Пока мы были в поездке, приходило несколько сообщений от людей, которые находились в очереди на «Станице». Звонила женщина, переселенка, она периодически выезжает в Луганск, чтобы проверить жилье и провести родственников. Ей нужно вписаться в эти 58 дней, которые она имеет право отсутствовать на подконтрольной Украине территории. В очереди на «Станице Луганской» она была ровно четыре дня. В первый день она приехала — не успела пройти, потому что очередь была сумасшедшая, а потом и второй, третий, четвертый. Такие ситуации наблюдаются и на КПВВ «Майорск». Сейчас КПВВ «Станица Луганская» работает с 7.00 и до 18.30. Она четыре дня подряд не успевала пройти. На

КПВВ она была с самого открытия и до закрытия. И в течение четырех суток не могла попасть на подконтрольную Украине территорию.

Валентина Троян: *Если говорить о других неудобствах, на что еще жалуются?*

Янина Смелянская: «Станица Луганская» — самый проблемный КПВВ. Жалуются на то, что работает одно окно проверки документов либо два, значительно сокращается пропускная способность.

Валентина Троян: *А сколько может и должно работать?*

Янина Смелянская: Столько, сколько их предусмотрено при создании КПВВ. На «Станице» — шесть, на «Майорске» — восемь окон, если не ошибаюсь. Чаще работает три-два, может, четыре, но не все окна.

Валентина Троян: *По результатам мониторинга обращались ли вы к пограничникам?*

Янина Смелянская: Мы неоднократно обращались к пограничникам и к представителям ВСУ, которые несут службу на КПВВ. Чаще всего они ссылаются на нехватку персонала. Насколько это соответствует действительности, я не могу сказать, потому что не делали запрос в погранслужбу.

[Слушайте полную версию разговора в прикрепленном звуковом файле.](https://hromadskeradio.org/ru/programs/kyiv-donbas/peresech-liniyu-razgranicheniya-v-stanice-luganskoy-zhenshchina-ne-mogla-chetvero-sutok-pravozashchitnica)

джерело: <https://hromadskeradio.org/ru/programs/kyiv-donbas/peresech-liniyu-razgranicheniya-v-stanice-luganskoy-zhenshchina-ne-mogla-chetvero-sutok-pravozashchitnica>

ОДНА ІСТОРІЯ ОДНІЄЇ ВІЙНИ

Яна Смелянська

Війна на сході України триває вже чотири роки, і явно немає надії на її швидке закінчення.

На думку 52% українців винуватцем війни на Донбасі є Росія і її прихильники, 15% вважають винними український уряд і олігархів, а третина має невизначену думку; враховуючи, що з початку війни пройшло чотири роки, це є негативним фактом.

Такі дані показало опитування, проведене в лютому Київським міжнародним інститутом соціології.

За даними Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні, за період з 14 квітня 2014-го по 15 листопада 2017-го від війни на сході нашої країни загинуло або було поранено більше 35 тисяч людей. Загинули не менше 2523 цивільних осіб.

Кількість цивільних осіб, які отримали поранення в зв'язку з конфліктом від 7 до 9 тисяч осіб.

За даними Національної поліції України, за весь цей період пропали безвісти понад 8 тисяч українців.

На кінець 2017 року вважаються зниклими понад 1300 осіб.

В результаті військових дій зруйновані або пошкоджені в різному ступені десятки тисяч житлових і адміністративних будівель.

Без житла та доступу до комунальних послуг залишилося близько 70 тисяч мешканців територій Донецької і Луганської областей, підконтрольних самопроголошеним «республікам».

Ця статистика жахає. Але ще гірше в цій війні те, що точної цифри, скільки цивільних осіб стало жертвами збройного конфлікту, немає.

Якщо облік загиблих і поранених військовослужбовців на підконтрольних територіях проводиться більш менш ретельно, й існує механізм компенсації для них (хоч і працює цей механізм кострубато), то системний облік смертей і поранень цивільних осіб державними органами не ведеться взагалі, і, відповідно, цивільні НЕ отримують ніякої компенсації.

Крім того, нерідко поранення, отримані в зоні конфлікту, чиновники намагаються представити, як побутову травму. А в цьому випадку про компенсацію в принципі мова йти не може.

Єдиним джерелом допомоги в разі, якщо поранення підтверджено документально (виписка з лікувального закладу із зазначенням діагнозу) може стати будь-яка благодійна міжнародна організація. Допомога буде разовою і покриє лише малу частку тих коштів, які потерпілий витратив на операції, лікування, відновлення і реабілітацію в разі поранення.

За чотири роки через обстріли на Донбасі були зруйновані щонайменше 5 тисяч будинків. Про компенсації постраждалим в такому випадку також мова на державному рівні не заходила жодного разу.

Існує кілька прецедентів, коли в національних судах громадянам вдавалося виграти компенсацію за зруйноване в ході військового конфлікту житло. Однак, прецедентів безпосередньо реальних виплат зафіксовано не було. Тобто рішення суду є, грошей немає.

Правозахисники не раз заявляли про необхідність законодавчого врегулювання прав усіх цивільних осіб, які постраждали в результаті конфлікту на сході України.

«Весь обсяг жертв і руйнувань на Донбасі треба назвати точно. Сьогодні розслідування таких фактів проводяться дуже погано і не призводять ні до яких результатів», — не раз відзначав директор [Харківської правозахисної групи](#) **Євген Захаров**.

В ході своїх моніторингових поїздок в «сіру зону» Донбасу, ми намагаємося зібрати максимум інформації про кількість поранених і загиблих цивільних.

Деякі історії будемо приводити як приклад наслідків військових дій.

Сьогодні це історія родини Т*, що мешкає в одному з прифронтових міст. У 2014 — 2015 роках населений пункт зазнав сильних обстрілів, в тому числі і з реактивного тяжкого озброєння. В результаті чого частина міста була знищена практично повністю.

* * *

На порозі будинку нашу групу зустрічає господиня. Неймовірно світла і усміхнена 60-річна Л*. Ми проходимо в кухню, нас пригощають смачним чаєм з бутербродами. Вже через 5 хвилин бесіди ми розуміємо, що емоції потрібно зібрати в кулак і тримати міцніше.

Далі просто пряма мова Л*:

«Я завжди любила своє місто і пишалася тим, що живу тут. Наше місто за кількістю троянд могло б сміливо змагатися з Бахмутом або Донецьком.

Коли в кінці 2014 року із сім'єю потрібно було вирішувати, залишаємося ми чи їдемо від війни, то ні я, ні мій чоловік, ні діти не змогли переступити цю межу і вирішили залишилися ...

Далі для нас це рішення виявилось фатальним.

Все сталося 27 січня 2015 року приблизно о 12 годині дня. Артобстріл почався раптово, тому ми не встигли сховатися в підвал. Зазвичай в місті всі звикли, що треба ховатися, коли починається стрілянина поступово. А в цей раз все було по-іншому.

На той момент в будинку знаходилися я, мій чоловік і мама. Ми пообідали. Мама була повністю паралізована і прикута до ліжка. Вона сама себе не могла обслуговувати в побуті. Відповідно, і допомогти собі під час обстрілу не могла.

Снаряд влетів через дах будинку і розірвався біля ліжка матері. Вона загинула практично миттєво.

Єдине, що я чула, перед тим як відключилася сама, це те, що мама покликала два рази мене на допомогу. Потім було тихо. Ще пізніше мені сказали, що мама померла миттєво від травматичної ампутації всіх кінцівок.

Її просто розплющило стіною, яка завалилася на ліжко. Я її голос і цей крик про допомогу досі пам'ятаю, хоча вже чотири роки минуло. Це та травма, яка страшніше фізичної. Напевно, ніколи не перестану чути цей її крик про допомогу... Але я справді нічого не змогла зробити...

У момент вибуху я і чоловік перебували на відстані близько трьох метрів від кімнати мами, в сусідній кімнаті. Від вибуху всі стіни склалися, як картонна коробка, зверху на купу вже будівельного сміття впав дах. Ми втрьох були фактично поховані під завалами.

Деякий час, не знаю скільки, я і чоловік були без свідомості і без доступу повітря. Коли я прийшла до тями, то не знаю як, але нелюдськими зусиллями мені вдалося дотягнутися до якоїсь дошки і пробити щілину для того, щоб мати можливість хоча б дихати і покликати на допомогу.

Як відкопували мене і чоловіка, я пам'ятаю туманно. Пізніше я дізналася, що відразу після вибуху сусіди викликали МНС і «швидку допомогу». Нас розкопали лише через кілька годин. Мене поранену і сильно обгорілу, з множинними осколковими пораненнями доставили в травматологічне відділення сусіднього міста. Відвезли на операційний стіл. Тоді я ще не бачила себе в дзеркало. Мені зробили лапароцентез, посшивали рани, яких було безліч, і вони були по всьому тілу, видалили частину уламків, пришили вушну раковину зліва і праву щоку. Нижню щелепу сильно розтрощило. Однак уламки снаряда в правому стегні і молочних залозах видаляти не стали. Сказали це небезпечно. Може бути, приберуть пізніше. Але тоді мені було все одно. Жива. І слава Богу.

На наступний ранок авіабригада МНС мене доставила в нейрохірургічне відділення обласної лікарні в Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф в Харків на дообстеження і лікування. Обличчя постраждало дуже сильно. Особливо очі і щелепа. Я була в свідомості. І розуміла, що особливо допомоги потребує око. Почала просити, щоб зробили операцію. Тому, що око практично не було в орбіті, а скоріш висіло на нерві поряд. Лікар наполягав на тому, що око потрібно просто видалити.

Кажу: «Навіщо ж видалити? Воно ж бачить. Просто поверніть його в орбіту і накладіть шви». Кілька днів я просто лежала в лікарні. Мені не кололи ніяких препаратів, як і не робили ніяких процедур. Було боляче. По всьому тілу. Я просила почати колоти хоч що-небудь, антибіотики. Я лікар і знаю, що рани можуть почати

гоїтися. У підсумку так і сталося. Але, у мене не було грошей і документів, що підтверджують особу, то і доступ до отримання медичного обслуговування був обмежений.

З горем навпіл я випросила ліки. Хоч і з простроченим терміном придатності, але краще ніж нічого. Через кілька днів мені все ж провели повторну операцію на очах, ПХО ран, наклали нарешті шви на повіки, кон'юнктиви очей, провели ревізію склер, видалили уражені некрозом ділянки тканин і видалили ще частину дрібних уламків з правого ока. Тільки всі 24 шва на обличчя наклали без наркозу. Препаратів не було. Я позривала нігті від болю, поки терпіла під час операції. Мабуть, просто лікарі вважали, що травми серйозні і я все одно помру, тому і лікували так. Але, вони ж не знали, що я хочу жити, і що я завжди досягаю всього, чого хочу. Ось і вижила. Але було тяжко.

В нейрохірургічному відділенні я перебувала до березня. Коли вже змогла підніматися, то побачила, що раковину вуха пришили не в повному обсязі і щоку теж не зовсім правильно зібрали... Рани ще повністю не загоїлися, і я сама медик ... Загалом, вушну раковину я сама змогла пришити нормально... і щоку поправити також.

Після того, як мене виписали з лікарні без одягу, грошей і документів, практично нерухому, мене забрали знайомі. Вони переселенці. Встигли втекти від війни, але в чому стояли, в тому і втекли. Ці люди орендували будиночок в селі в Харківській області. На той момент, коли вони мене до себе забрали, їх було вже 8 осіб, а я була дев'ятою в будинку. Це були важкі часи. Було холодно і голодно. Як вижили, сама не розумію.

Я зверталася в міліцію, МНС, ООН та інші організації за допомогою. Але все було безрезультатно, тому що не було ніяких документів на руках. Все згоріло (це я тоді так думала). Навіть допомогу в 440 грн. для переселенців я не могла оформити без паспорту. В тому селі знайшлися добрі люди, які возили мене в місто на консультації до лікарні ще тривалий час. На той момент мені була потрібна повторна операція на правому оці. Зробити безкоштовно операцію відмовили, а назвали суму в 10 тисяч гривень.

Коли мене вже дістали з-під завалу зруйнованого будинку після вибуху і везли у «швидкій» в сусіднє місто, ще тривав сильний обстріл. Мого чоловіка дістали пізніше ніж мене. МНС, лікарі, сусіди допомагали, не дивлячись на те, що тривав обстріл.

Коли чоловіка дістали з-під завалу, то ще деякий час він лежав на землі під парканом у сусіда, бо госпіталізувати його було нічим. Всі машини «швидкої» були на викликах.

Пізніше мого чоловіка на своїй машині відвезли солдати ЗСУ на станцію «швидкої допомоги», а потім уже машиною «швидкої допомоги» доставили в лікарню з діагнозом мінно-вибухова травма, закрита черепно-мозкова травма, струс мозку, множинні осколкові поранення голови, правого стегна, рани кінцівок і тулуба, контузія очних яблук з крововиливом.

В зв'язку із загостренням ситуації в нашому місті, чоловіка перевезли в травматологічне відділення сусіднього міста. Чоловіку була проведена операція в той же день: видалені металеві уламки з тім'яно-потиличної області і на рівні очної пазухи.

Протягом двох наступних тижнів чоловіку зробили ще кілька операцій. Виписали його тільки на початку березня.

Мою маму з-під завалів витягли значно пізніше. Здається, лише наступного дня. Її діставали разом з обгорілим ліжком, на якому вона загинула.

Матуся була просто розчавлена на ліжку шлакоблоком. Після виписки зі стаціонарного відділення чоловік зайнявся відновленням документів. Паспортів в першу чергу. Насилу пересуваючись, він все ж прийняв рішення повернутися в наш зруйнований будинок і спробував знайти документи в купі сміття. Йому в цьому допоміг сусід.

На це пішло кілька днів, тому що завали потрібно було відгортати обережно. Була ймовірність того, що станеться обвал тих частин будинку, які пошкоджені, але вистояли. Незрозуміло яким дивом, але чоловік з сусідом відкопали пакет з документами. І він не згорів. Ви не уявляєте, напевно, але на той момент це було щастя.

На повторну операцію з відновлення зору для мене, чоловік зайняв у сусідів 10 тисяч гривень і передав їх мені до Харкова. У травні мені нарешті провели операцію на очах. Але зір після операції так і не відновився.

В червні чоловік забрав мене з лікарні і нарешті привіз додому. До сина додому. Нашого ж будинку більше не було. Зараз емоції вже вляглися, і я можу говорити спокійно. Але тоді це було настільки страшно і важко, що хотілося вити.

Скільки за весь цей час було витрачено грошей, сил, нервів я не знаю ... Але, ще знаєте, що ми ж без нічого залишилися. А так ми ж навіть в категорію тих осіб, які потрапляють під програми гуманітарних організацій, не підходимо, тому що наша з чоловіком пенсія на двох більше прожиткового мінімуму. На 50 гривень всього лише. Але більше.

Про державні органи взагалі мови заводити не буду. Ні копійки і ні від кого ми не отримали жодного разу».

Це тільки одна історія, однієї війни, одного міста. А таких багато. Багато тисяч. І про них найчастіше мовчать. І питань в цій історії більше, ніж відповідей. Питань до держави. Нашої держави. Питань від кожного громадянина.